

Verslag Japan reis 28 okt – 11 november 2018

Architectuur als deel van de natuur

“Een nieuwe onschuld”, dekt wonderwel de frisheid van de vernieuwing in het werk van de opkomende generatie Japanse architecten. Hun toewijding aan eenvoud, aan het genot van het alledaagse, hun betrokkenheid bij de plek, de context bij de relatie tussen interieur en exterieur, hun affectie voor de natuur onderscheiden hun werk van veel van hun tijdsgenoten. De kiem daarvan ligt in de rijke Japanse cultuur, de verwevenheid tussen cultuur en natuur. Het ene het verlengde van het andere. Daarnaast de idee van leegte en essentie, afkomstig van het Zenboeddhisme. Japan is een land van harmonie en contrast.

We bezochten een 50 tal architectuur- en kunstprojecten op 12 dagen tijd. Een intensieve en leerrijke reis, gevoed door de kennis van architecte Hera Van Sande, artistiek coördinator van Archipel vzw en zelf jaren woonachtig geweest in Tokio, toen ze werkte voor de wereldbekende architect Toyo Ito.

Ik haal een aantal projecten specifiek aan.

Als introductie op de Japanse wooncultuur bezochten we het **Edo Tokyo Open air architectural museum**, waar we zowel historische gebouwen uit de Edo periode bezochten als woningen van diverse personen met historisch belang. We leerden een breed scala aan gebouwen kennen uit verschillende periodes en stijlen. Een reis terug in de tijd met voorbeelden van bv. het huis van de Japanse modernistische architect Kunio Maekawa, maar ook de Shitamachi Naka-dori winkelstraat die nagebouwd werd.

In de gezonde metropool Tokio-Yokohama zagen we de prachtige **Fuji kinderschool** van Tezuki architecten, een ovaalvormig gebouw met ringvormig dak dat dient als speelruimte. De architecten ontvingen voor dit project de prestigieuze MoriYama RAIC prijs.

Musashino Art University Library door Sou Fujimoto : een enkel spiraalvormig boekenrek ingekapseld in een glazen doos is het concept waarbij de grens tussen boek en gebouw verdwijnt.

Kanagawa Institute of technology door Ishigami, een vederlicht gebouw met 305 niet identieke kolommen roepen het gevoel op van een bos. Studenten creëren hun werkplek in deze krachtige architecturale omgeving.

In de Omotesando Dori wijk bezochten we diverse (winkel)projecten van bekende architecten maar ook bv. het Yoyogi National Stadium en Gymnasium het Kenzo Tange. Grote merkenwinkels van Tadao Ando, Sanaa, MVRDV, Kitagawara , creative designers international, Jun Aoki, Toyo Ito, Kenzo Tange, Oma, Kengo Kuma, Maik, Herzog en Demeuron,

In het Ueno park, het grootste populaire park van Japan, zijn een aantal grote musea gevestigd : the museum of Western Arts van Le Corbusier, het enige werk van zijn hand in het verre Oosten voltooid in 1959. Een prachtig gebouw dat nog steeds hedendaags aanvoelt en waar de collecties bijzonder tot hun recht komen. Door Unesco erkend als werelderfgoed.

Het Bunka Kaikan concertgebouw uit 1961 door Maekawa leerling o.a. van Le Corbusier. Tokio National Museum met Horyuji Treasures in het paviljoen van Tanigushi, het Tokyo Metropolitan art museum van Maekawa

Het **Design museum 21_21 Design Sight**, gebouwd door Tadao Ando bracht een prachtige expo over Japanse Folk craft Mingei, 'another kind of art'. In een subtiele scenografie worden historisch maar ook hedendaags textiel, keramiek, lakwerk en schilderijen gepresenteerd.

In Yokohama bezochten we de indrukwekkende ferry terminal van Foreign office of architects

In Nagoya bezochten we het crematorium **Meiso no Mori** (forest of meditation) van Toyo Ito. Een golvend, uitdeinend betonnen dak op lichte elegante kolommen die naadloos van vloer tot dak doorlopen lijkt op te gaan in de omgeving. Op 1 november een heel intense beleving.

Ook van Toyo Ito bezochten we een recente bibliotheek (2015), **Gifo Media cosmos**, een ogenschijnlijk eenvoudig gebouw, maar binnenin een verrassend interieur onder een golvend daklandschap. In dit dak 11 grote haast etherische koepels, een soort grote lampenkappen met verschillend textielpatroon, trechters of Globes, die verschillende zones afbakenen. Een heel poëtisch, licht gebouw dat uitnodigt tot lezen, rust, reflectie en ontmoeting.

In Karuizawa, op slechts een uur van Tokyo, bezochten we het museum **Hiroshi Senju** van Nishizawa, een kunstenaar die werkt vanuit Tokio, Kioto en New York met wereldwijde erkenning. Samen met de architect Nishizawa werd een museum gecreëerd uit 1 bouwlaag in de natuurlijke glooiing van het landschap, met een reeks organisch gevormde patio's en binnentuintjes, een open heldere ruimte achter translucied glas.

Kunsteilanden : Naoshima, Teshima, Inujima

Naoshima is een bloeiend centrum voor hedendaagse kunst, gelegen in de Seto Inland Sea en bezaaid met verschillende sculpturen, musea en installaties van Japanse kunstenaars waaronder Kusama, Ohtake, maar ook internationale kunstenaars. De heropleving van dit voormalig visserseiland is het resultaat van decennialange inspanning van het bedrijf Benesse Holdings, met het oog op het samenbrengen van kunst, natuur en landschap. Kunst aan witte muren in musea ligt de kunstmecenas niet, hij zoekt de rust van de natuur als spirituele plek. Hij vroeg Tadao Ando een museum te bouwen, het Chichu Art museum waar slechts werk van 3 kunstenaars te zien is : Monet, Walter de Maria en James Turrell. De beleving is uniek, het gebouw een fascinerende compositie van eenvoudige geometrische vormen, met een complexe ruimtelijk atmosfeer, grotendeels ondergronds gebouwd. Daarnaast het Ando Museum, een betonnen box in een oud Minka huis in een traditionele wijk. Ando bouwt een 3de museum op het eiland, het Lee Ufan Museum, gewijd aan de minimalistische Koreaanse kunstenaar.

Hiroshi Sambuichi bouwde een community center op het eiland, waarvoor hij 2,5 jaar lang de zon, wind en waterpatronen van het eiland bestudeerd heeft. Sui Fujimoto bouwt een paviljoen in een lichtgewicht, transparante mesh –achtige stalen structuur, een opvallend silhouet op de kustlijn. Niet ver daarvan de red pumpkin installatie van de intussen meer dan 80 jarige Yayoi Kusama. In totaal op dit eiland waren een 15 tal projecten te bezichtigen.

Op **Teshima**, het 'rijkelijk' eiland ook een 10tal kunst- en architectuurprojecten van met als hoogtepunt het Teshima art museum van Rye Nishizwa en kunstenaar Rei Naito. Dé topbeleving van de reis. Op een heuvel met zicht op de Seto binnenzee lijkt het museum bijna op een neergevallen waterdruppel. Het is een betonnen schaal, zonder kolommen die een ruimte van 40 op 60 m overspant, met een hoogte van 4,5 m en 2 ovale openingen, waardoor wind, licht en geluid van de buitenwereld komt. Natuur en architectuur gaan hier zo perfect in elkaar op. De kunstinstallatie zelf zijn kleine druppels water die uit de grond komen in een langzaam tempo en naar elkaar toevloeien in een grenzeloze, rustgevende harmonie...

Inujima : net als de 2 andere eilanden ook een kunsteiland waar ook het kunstfestival Setouchi Triennale plaatsvindt. Als hoogtepunt het Inujima Seirenscho Art museum, gebouwd in de ruïnes van de voormalige koperraffinaderij. Architect Sambuichi en kunstenaar Yukinori Yanagi. Het museum is uniek omdat het zelfredzaam wil zijn en wordt aangedreven en verlicht door de aarde, de wind en de zon. Het museum is gebouwd van Slakkenblokken, een bijproduct van het kopersmeltproces omdat ze een buitengewone warmteopslag capaciteit hebben, meer dan 17.000 bakstenen werden vervaardigd van industrieel afval voor de vloeren en de muren van het museum.

Op dit eiland ook verschillende projecten van Sejima (art house project, F-art House Biota, S-Art house contact Lens, A Art house Reflectwo, Nakanotani Gazebo rabbit Chairs... en ook een prachtig werk van Olafur Eliasson en van Fiona Tan.

Kyoto

Uiteraard mag op een Japan reis een bezoek aan het traditionele Kyoto, de voormalige keizerlijke hoofdstad niet ontbreken. Gelukkig had de VS beslist om uiteindelijk de atoombom niet te laten vallen op deze prachtige stad, met een enorm rijke geschiedenis en pracht aan tempels en tuinen.

We bezochten de zen boeddhistische tempel Tofuku-ji, Ryogan an, Komyo-in, Funda in, het Fushimi Inari shrine, Kiyomizu-dera tempel, Kinkaku-ji (de gouden tempel) de Katsura villa, etc...

In **Kanazawa**, zusterstad van Gent bezochten we het museum van de 21ste E van Sanaa architecten (cfr. Louvre Lens). Ik bezocht het museum van hedendaagse kunst voor de 3de keer. Het is een zeer toegankelijk museum met een deel betalend en deel gratis bezoek. Maar liefst 1,4 mio bezoeken jaarlijks het museum. Design Museum Gent probeert in de huurruimtes van het museum een expo te brengen over composieten ism het ICC, international composiet Center verbonden aan de universiteit van Kanazawa. Het is intussen duidelijk dat het museum de expo niet in haar officieel programma zal opnemen. Een mogelijkheid bestaat wel om de Peoples galleries te huren. De ruimtes kunnen echter maximaal tussen 3 à 5 weken gehuurd worden. Design museum onderzoekt momenteel de kosten/baten en haalbaarheid met verschillende partners van het project voor 2020 of 2021, wanneer het museum zal moeten sluiten voor de bouw van de nieuwe vleugel.

Ook zijn er gesprekken met Bernard Catrysse, die het Flanders house in Tokyo runt om te kijken hoe Het museum in de toekomst mogelijks een expo kan organiseren en kan samenwerken met partners in Tokio. De curator van Design Sight 21_21 zou uitgenodigd worden naar Gent.